

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Høringsinstansene,
se adresseliste

Deres ref.

Vår ref.
15/404 - GBO

Dato
16.01.2015

Høring – endring i utlendingsloven, politiattest for tolker

1. Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet sender med dette på høring forslag til endring i lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven). Forslaget innebærer at Utlendingsdirektoratet (UDI) og Utlendingsnemnda (UNE) gis hjemmel til å kreve uttømmende og utvidet politiattest fra tolker som de benytter til oppdrag.

Liste over høringsinstanser følger vedlagt. Vi ber høringsinstansene vurdere om forslaget også bør forelegges underliggende organer mv. som ikke er oppført på lista.

Høringsuttalelser skal avgis digitalt på regjeringen.no. Dette gjøres under «Send inn høringssvar» på www.regjeringen.no/id2361260.

Alternativt kan høringssvar sendes Justis- og beredskapsdepartementet, fortrinnsvis per e-post, innen **1. april 2015** til: postmottak@jd.dep.no.

Eventuelle spørsmål kan rettes til seniorrådgiver Kristine Hosar på tlf. 22 24 75 07.

2. Gjeldende rett og praksis

Vandelskontroll kan, i henhold til politiregisterloven § 36, bare foretas når den har hjemmel i lov eller i forskrift gitt i medhold av lov. I henhold til UDIs rundskriv 2011-039 bør personer som har begått straffbare forhold som hovedregel ikke gis oppdrag som tolk i utlendingssaker. Unntak kan gjøres når en person med slik bakgrunn er eneste tilgjengelige aktuelle tolk. UDI og UNE har imidlertid i dag ikke hjemmel i lov

eller forskrift til å foreta vandelskontroll av personer som skal utføre oppdrag som tolk. UDI benytter tolker fra en liste over aktuelle tolker som de selv har utarbeidet. Politiets utlendingsenhet (PU) og UNE bruker også tolker fra denne listen i sitt arbeid.

I henhold til politiregisterforskriften § 34-15 (tidligere Politidirektoratets rundskriv 2011/012), kan *politiet* kreve uttømmende og utvidet politiattest av personer som skal tjenestegjøre som tolk. Dersom en tolk har en anmerkning på sitt rulleblad, vil det bli foretatt en vurdering av om det straffbare forholdet vil få betydning for vedkommendes egnethet som tolk.

Politiregisterloven¹ regulerer behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten. Det fremgår av politiregisterloven § 47 at enhver som mottar opplysninger i forbindelse med vandelskontroll plikter å hindre at uvedkommende får adgang eller kjennskap til opplysninger i vandelskontrollen. UDI får derfor ikke beskjed om hvorvidt politiet faktisk har utført vandelskontroll, eller om eventuelle anmerkninger som har fremkommet. Siden informasjon om vandel ikke kan bringes videre, foreligger det i realiteten ingen kontroll av vandel for de tolkene UDI og UNE benytter seg av.

Etter politiregisterloven § 37 første ledd nr. 1 og 2 kan politiattest brukes for å utelukke fysiske og juridiske personer fra stilling, virksomhet, aktivitet eller annen funksjon dersom lovbruddet gjør en person uegnet, og manglende utelukkelse vil kunne medføre betydelige skadevirkninger, eller dersom manglende utelukkelse vil kunne virke støtende eller motvirke den alminnelige tillit.

Med virkning fra 1. juni 2011 har UDI og PU etablert en felles tolkedatabase. For tiden er ikke denne basen operativ på grunn av datatekniske utfordringer. Det finnes også et nasjonalt tolkeregister som Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) har system- og driftsansvar for. Denne databasen er imidlertid kun et innsynsregister som gir oversikt over tolkers formelle kompetanse.

3. Nærmere om departementets forslag

Det er av avgjørende betydning for en god og riktig behandling av asylsøknader og søkernes rettssikkerhet at tolkene som benyttes er faglig kvalifiserte, samt at de har en tilfredsstillende vandel. Det er også viktig at brukerne og offentligheten for øvrig har tillit til kvaliteten og egnetheten hos de tolkene som benyttes. Gode rutiner for vandelskontroll av tolker vil være med på å bygge opp under denne tilliten.

Slik det er i dag er det kun politiet som har mulighet til å foreta vandelskontroll av tolker som de selv benytter. Dette innebærer at tolker som brukes ved blant annet asylintervju hos UDI og i nemndmøter i UNE ikke nødvendigvis er vandelskontrollert, noe som igjen kan føre til at personer som for eksempel er dømt for brudd på utlendingsloven kan virke som tolk for utlendingsforvaltningen. For å motvirke slike uheldige utslag

¹ I kraft 1. juli 2014.

av dagens regelverk, foreslår departementet at UDI og UNE gis hjemmel for å kunne kreve fremleggelse av politiattest fra tolker som de benytter.

Departementet mener at UDI og UNE bør kunne kreve uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41 av personer som de ønsker å benytte som tolk. En ordinær politiattest kan bli for snever til at det kan foretas en god nok vurdering av hvorvidt tolken bør benyttes i utlendingssaker. Departementet kan heller ikke se at det er grunn til å stille andre krav til tolker som har oppdrag for UDI og UNE, enn til tolker som jobber for politiet, jf. politiregisterforskriften § 34-15. Det er også hensiktsmessig at det kreves samme type attest fra politiet og utlendingsforvaltningen for øvrig innenfor dette området.

Det at tolken skal fremlegge uttømmende og utvidet politiattest etter politiregisterloven § 41 innebærer at alle straffer, samt andre strafferettslige reaksjoner og andre reaksjoner som er registrert i reaksjonsregisteret som følge av lovbrudd, vil fremgå av attesten. Det er imidlertid gjort enkelte unntak. Blant annet vil ikke forenklede forelegg eller reaksjoner for mindre alvorlige lovbrudd begått i ung alder fremgå. I motsetning til de *ordinære* attestene hvor lovbruddene «foreldes» etter en tid, gjelder det ingen tidsbegrensninger for de lovbrudd som skal fremgå i en uttømmende og utvidet attest. Videre innebærer en uttømmende og utvidet attest at også verserende saker anmerkes i politiattesten.

Som nevnt over fremgår det av politiregisterloven § 37 at politiattest bare kan brukes for å utelukke personer fra stilling mv. i nærmere angitte tilfeller. Dersom en tolk har anmerkning på politiattesten, skal det foretas en vurdering av om det straffbare forholdet har betydning for vedkommendes oppdrag som tolk, og om tolken av denne grunn bør utelukkes fra å få oppdrag. Departementet foreslår ingen endringer i denne vurderingen, jf. omtalen ovenfor av UDIs rundskriv 2011-039.

Dersom UDI finner at tolken ikke er egnet på grunn anmerkninger i politiattesten, legger departementet til grunn at vedkommende vil bli fjernet fra UDIs liste over aktuelle tolker til bruk i utlendingsforvaltningen. Selv om politiregisterloven § 47 pålegger UDI å hindre videreformidling av opplysninger i vandelskontrollen til uvedkommende, mener departementet dette likevel ikke er til hinder for å formidle en oppdatert liste over aktuelle tolker til UNE. UNE må selv vurdere hvorvidt det likevel er behov for å foreta vandelskontroll av tolker de benytter fra listen.

I henhold til politiregisterloven § 43 kan nye eller oppdaterte opplysninger utleveres etter utstedelse av politiattest. På denne måten kan UDI og UNE forvisse seg om at kravene til vedkommendesandel fortsatt er oppfylt.² UDI og UNE må selv vurdere om det er behov for slik etterkontroll av tolkersandel. Dette kan blant annet være aktuelt dersom UDI eller UNE har grunn til å mistenke at tolken har begått straffbare forhold

² Se Ot.prp. nr. 108 (2008–2009) pkt. 12.10.4.

etter at politiattesten ble fremlagt, eller dersom det har gått lang tid siden politiattesten ble utstedt.

UDI og UNE inngår egne avtaler med den enkelte tolk som de benytter knyttet til hvert enkelt tolkeoppdrag. Siden tolkelisten kun er en «oversiktsliste» over aktuelle tolker som kan benyttes, innebærer forslaget at UDI og UNE, i forbindelse med disse konkrete avtaleinngåelsene forut for det enkelte oppdrag, vil kunne foreta en vandelskontroll av de tolkene som allerede i dag står på UDIs lister, samt gjennomføre vandelskontroll av alle nye tolker de inngår tilsvarende avtale med.

4. Administrative og økonomiske konsekvenser

Forslaget vil innebære en økning i antall forespørsler om utstedelse av politiattest til politiet. UDI har på sine lister i dag ca. 500 tolker. Avhengig av i hvilken grad UDI og/eller UNE anser det nødvendig å vandelskontrollere tolker som allerede benyttes i dag, vil forslaget medføre noe merarbeid for utsteder av politiattester og for utlendingsforvaltningen som skal vurdere innkomne attester.

I tillegg vil det bli innhentet politiattest for nye tolker, samt i en viss utstrekning oppdaterte opplysninger. Det antas i begrenset grad å medføre økt arbeid for UDI å håndtere mottatte politiattester. Som nevnt ovenfor, antar departementet at UNE i mindre grad enn UDI vil ha behov for å be om politiattest, siden UNE i praksis benytter tolker fra UDIs tolkeliste. Departementet legger til grunn at etatene, herunder politiet, kan dekke de økonomiske kostnadene innenfor gjeldende budsjetterammer.

5. Forslag til lovendring

Utlendingsloven ny § 86 a skal lyde:

§ 86 a. Politiattest for tolker

Den som skal utføre oppdrag som tolk for Utlendingsdirektoratet og Utlendingsnemnda skal legge frem uttømmende og utvidet politiattest dersom oppdragsgiver krever det, jf. politiregisterloven § 41.

Dersom en tolk har anmerkning på politiattesten, skal det foretas en vurdering av om det straffbare forholdet har betydning for vedkommendes oppdrag som tolk.

Med hilsen

Nina E. D. Mørk e.f.
avdelingsdirektør

Gunhild Bolstad
Seniorrådgiver

1 vedlegg

Dokumentet er elektronisk godkjent, og har derfor ingen signatur.